36509/P

36

J. J.

THESES BOTANICÆ ET MEDICÆ DE ROSA DE JERICHO,

vulgo dicta,

De quibus

PRÆSIDE

VIRO NOBILISSIMO, AMPLISSIMO, EXCELLENTISSIMO atque EXPERIENTISSIMO

DOMINO MARCO MAPPO,

Philoſoph. & Medicinæ Doctore, Rei Botanicæ & Pathologiæ in Univerſitate Argentinenſi Profeſſore Publico, Reique publicæ Phyſico ordinario,

Domino Patrono, Fautore & Præceptore ſuo omni honoris nomine pie ſemper proſeqvendo,

in Cathedrâ SOLENNITER

reſpondebit

AUGUSTUS FRIDERICUS MERGILETUS,

Argentinenſis,

Die Menſis Februarii Anno 1700.

ARGENTORATI,

Literis JOHANNIS FRIDERICI SPOOR.

INSTITUTI RATIO ET OCCASIO.

QUæ Curioſorum inter cætera paſſim ornat Muſæa, Muliercularum pretioſioris & arcani ad puerperia adparatus partem conſtituit, Virorum autem præclarorum torſit ingenia, vulgò dicta Roſa de Jericho, admirationem etiam noſtram traxit ad ſe, cum Filius meus MARCUS MAPPUS, Med. D. ſuperiori anno illam ipſam in vaſe terreo ex ſemine, cujus inter alia per amicum etiam βοτανόφιλον compos factus fuit, germinantem coleret, ut arida iis quæ ex Palæſtina poſt religioſas peregrinationes à quibusdam allatæ traduntur, plane eſſet & ſit etiamnum aſſimilis. Planta eſt ſui generis, ſpithamam à terra vix ſuperans, ex lignoſis & conſertis ab ipsâ radice

enatis ſtolonibns, numeroſos, rigeſcentes, virides ramulos, foliis oblongis, læte viridibus, vix uncialibus, ſinuoſis, craſſiuſculis ornatos ſpargens; cujus flores minimi tetrapetali, candidi, odoris expertes, quornm quemlibet ſequitur capſula ſeminalis duobns locnlis membranula diſcluſis, duo ſemina rotunda parum compreſſa continens, numeroſis capſulis racemi formam utcunque referentibus; Radix autem lignoſa ſimplex. Habet hoc ſingulare hæc Planta, quod verſus hyemem numeroſi illius Ramuli, rigeſcentes alias, cancellatim & reticulatim quaſi in globum coëant, magnitudine fere manus in pugnum contractæ; denique dum exareſcit cinerea evadat. Lignoſam hanc Plantam plane exſuccam & aridam fama eſt, ex Palæſtinæ Hierichuntinis hortis aut agris adferri in Europam, ab illis qui loca illa devoti ſalutarunt; Illam exſuccam, ut dictum, & aridam Plantam, ſi, ea nocte quæ præcedit diem, quo celebramus feſtum Nativitatis Chriſti, radix ejus in aqua mergatur, ſponte ſua aperiri, ramulosque exporrigere, ſecundum quosdam etiam florere, nec ante feſtum paſchale claudi; Eandem poſt

decur-

decurſum plurimorum etiam annorum, Parturientium Obſtetricibus atque Matronis adſtantibus verum partus tempus indicare, dum demiſſa in aquam, eo ipſo momento, quo fœtus perrumpit membranas atque ex utero emergere ſatagit, fatiſcit & ſe manifeſte explicat, adeoque certiores adſtantes Mulieres reddit, de ſtatu parturientis; quando autem aperitur, ſtatim parere mulierem ſine periculo; Aquam Vinumque in quibus hæc macerata eſt, partus accelerare & lenire dolores? Hæc cum omnem admirationem ſuperent, conſtitui illius Plantæ naturam & quæ de illa feruntur, paulo diligentius excutere, eumque in finem amico Eruditorum colloquio ſequentes exponere theſes.

THES. I.

QUamvis Matronæ Auſtriacæ Periclymeni vulgaris duo genera **Roſen von Jericho** appellitent, & *Johannes Fragoſus* Toletanus Florem etiam Solis Peruvianum maximum, Helenium Indicum maximum dictum, ſalutarit Roſam Hierichontis; attamen communiter alias, nomine Roſæ de Jericho, venit ſingularis illa Planta, cujus à Botanicis recentioribus, magno numero mentio fit, & quæ exſiccata lignoſa & conglobata, arcani quarundam mulierum ad puerperia adparatus partem conſtituit, & in Muſæis Curioſorum, tanquam res mirifica, oſtentatur, atque in Vigilia Nativitatis Chriſti & circa parturientes, motu ſuo ſignificativo ſe commendare, à multis creditur.

TH. II.

Hæc eadem eſt, quam Religioſi (qui pluribus olim Plantis nomina à Divis Sanctisve, aut rebus variis quibus hi uſi fuere, deſumpta impoſuerunt,) & Mulieres (quæ amant ejusmodi nomina myſterium quaſi involventia) & Medici (qui in multis receptam tolerant loquendi conſvetudinem) vocant *Roſam S. Mariæ* & *Hieroſolymitanam*, à loco unde fama mirificæ naturæ & virtutis divulgata fuit.

TH. III.

Roſa de Jericho dicta Veteribus, qui Plantarum Hiſtoriam adornarunt, indicta: quod tanto minus ipſis vitio verti poteſt, quia, hodierna adhuc luce, ſubinde

in

in Syria Plantæ inveniuntur quarum nulla ante fuit in Europa cognitio, delineatio aut deſcriptio.

Th. IV.

Falli *Robertum Conſtantinum*, quando *Theophraſtum Ereſium* Hiſtor. Plantar. l. IV. c. 9. Roſam Hierichuntinam delineaſſe aſſerit, luculenter ſatis oſtendit *Johannes Bodæus à Stapel* in Comm. ad l. c.

Th. V.

Quando traditionum de Roſa de Jericho authores, quos *Petrus Bellonius* notat, dictis nominibus illam ornarunt, videntur pro auctoritate in illis locis nomina ad intentionem ſuam accommodaſſe: Dum vero Peregrinatores devotos hujus, tanquam rei pretioſiſſimæ participes fecerunt, additis de mirifica illius natura traditionibus, hinc per Europam orta fama magnarum nuncia rerum.

Th. VI.

Quod tamen illam traditionum de Roſa Hierichuntica partem attinet, quæ concernit muliebrem ſexum & parturientes, illa aliam etiam & altiorem originem agnoſcere videtur, quoniam ex Peregrinatorum, qui Syriam & Regiones vicinas perluſtrarunt, annotatione conſtat, quando Hieroſolymis venales importantur Roſæ de Jericho dictæ, Judæos illas anticipare & magno ſtudio coëmere, quoniam magni apud illos æſtimantur, & in commoda ſexus muliebris aſſervantur, cum tamen Judæi

Tra-

Traditionibus Chriſtianorum Religioſorum fidem non habeant.

Th. VII.

Si ad receptam antiquiſſimis temporibus Plantarum diviſionem, in Arbores, Frutices, Suffrutices & Herbas (quâ melior hactenus prolata non eſt,) reſpicimus, Suffrutex vel Fruticulus erit dicenda Planta quæſtionis.

Th. VIII.

Quæ communiter dicitur Roſa de Jericho, non eſt Roſa. Nec Genus idem nec differentiam agnoſcit eandem.

Th. IX.

Roſa de Jericho non eſt Amomum, ut *Euricius Cordus* Pater, & *Valerius Cordus* Filius & *Julius Cæſar Scaliger* tradiderunt.

Th. X.

Cum variæ de Amomo ſint ſententiæ, in eo tamen conveniunt, eſſe aromaticum quid. Cum vero Roſa de Jericho dicta, fruticulus ſive virens, ſive aridus, floſculi, & ſemina illius, nihil ſpirent aromatici, *Julius Cæſar Scaliger* equidem ſpecioſe reſpondit, *Natalium humori hoc & vetuſtati eſſe attribuendum: non autem detrahendum ſpeciei, propter accidentium quorundam abſentiam.* Sed cum hodie virens & recens, ſiccata & arida, floſculi, ſemina, ſenſuum examini poſſint ſubjici, iſta quidem excuſatio nulla eſt.

TH. XI.

Turpiter ſe proſtituerunt, qui mangonio gratum atqve ſuavem huic Plantæ exſiccatæ odorem conciliare voluerunt, forſan in gratiam hypotheſeos: nec minus illi, qui Radicis, ut plurimum ſatis ſimplicis, excurrentes fibras doloſe demunt, ipſamque Radicem pro Pediculo Roſæ imaginariæ venditant.

TH. XII.

Mirum quod quibusdam in mentem venire potuerit, Roſam Hierichunticam eſſe Aſpalatum.

TH. XIII.

Hodiernorum Curioſorum Botanicorum pars maxima, pro vera & genuina ſpecie Thlaſpias habet.

TH. XIV.

Hi autem reſpondere adhuc debent, ad argumenta in contrarium adducta, à percelebri Botanico Bononienſi *Giacomo Zanoni*, in Hiſtoria ſua Botanica Italico idiomate conſcripta, Scilicet. 1. Quod Capſula ſeminalis Roſæ de Jericho referat caput rotundum Aviculæ cum ſuo roſtello. 2. quod Semen ejus examinatum per microſcopium, magis referat ſemen Myagri, quam Thlaſpios. 3. quod ſemen ejusdem non ſit acre, ſicut ſemen Thlaſpi.

TH. XV.

Interim, quod Dn. *Camerarius* ſcripſit in Horto ſuo, *Roſa Hierichuntina dicta aliquid ferme habet commune cum Thla-*

ſpio, firmo ſtat talo, etiam ſecundum curioſorum hujus ſeculi Botanicorum notas characteriſticas, unde determinationem generis ſumendam cenſent.

TH. XVI.

Qui Plantam quæſtionis adpellant Thlaſpi fruticoſum de Jericho, in eo ſaltem hallucinantur, quod non ſit de Jericho.

TH. XVII.

Roſa de Jericho dicta circa Jericho aut in Jericho, ut in loco natali, non naſcitur.

TH. XVIII.

Qui ſcribunt, in Judæa prope fontem Eliſæi, arbores creſcere inſtar Prunorum, ſpinoſas tamen, in quibus flores naſcantur, quæ Roſæ Hierichunticæ vocantur, nugas vendunt.

TH. XIX.

Terra, quæ hanc puſillam plantam ſponte profert, eſt Arabia deſerta, in locis arenoſis.

TH. XX.

Non ſolus *Petrus Bellonius* oculatus hujus rei eſt teſtis, ut communiter ſolus allegatur, quamvis doctus & ſagax peregrinator, inſtar multorum eſſe poſſet, qui, quæ in Oriente rerum naturalium cognitioni inhians obſervavit, annotavitque, erudito orbi bona fide tradidit.

TH.

Th. XXI.

Confirmantur quæ de Planta quæſtionis ejusque Patria ille habet, ab aliis curioſis, qui ex devotione quidem in Terram, quam vocant Sanctam, iter ſuſceperunt, Naturalia tamen ſingularia in quæ inciderunt, diligenter examinarunt, annotarunt & Itinerariis ſuis, ſuo quisque idiomate, inſeruerunt.

Th. XXII.

Sunt ex illis, qui fidem nobis faciunt, tanta in nota regione in locis arenoſis provenire copia, ut iter facientes, in defectu lignorum ſarmentorumve, illa ignem alant, ad excoquendos cibos.

Th. XXIII.

Plures eſſe Species Roſæ de Hiericho, nullo hactenus indicio conſtat.

Th. XXIV.

Solo illa patrio carere poteſt & calore Regionis, in Regionibus etiam frigidioribus, atque etiam in noſtra feliciter ſuccreſcens.

Th. XXV.

Hinc nullum eſt dubium, quos *Petrus Bellonius* Traditionum de Roſa Hierichuntina auctores nominat, in Hierichuntinis Hortis eam facile plantare potuiſſe, ex ſemine ex Arabia deſerta accepto, forſan in & cum Roſis Hierichuntinis dictis, quæ fere quotannis ex Arabia deſerta Hieroſolymas importantur.

Th. XXVI.

Quamvis lignoſam habeat radicem, lignoſi etiam evadant ramuli illius Plantæ, attamen non eſt perennis, ſed annua.

Th. XXVII.

Non fruſtra annotavit *Dn. Camerarius* Roſam Hierichuntinam infaſtari à Campis viridibus. Nam niſi virentem & florentem ab illis vindices diligenter, folia, flores, capſulas ſeminales depaſcunt.

Th. XXVIII.

Quando *Petrus Bellonius* ſcribit, notatos Traditionum ſupra tactarum de Roſa Hierichuntina authores, Argumentum ſumſiſſe ex Sacra Scriptura: Eccleſiaſt. ſc. c. 24. *Sicut Palma exaltata ſum in littoribus & ſicut Plantæ Roſæ in Jericho*, cum ipſo arbitramur, omnia ſuadere, locum accipiendum, de vulgaris notitiæ flore, quæ Roſa dicitur & in planitie Hiericho fertili ſuperbit ſpecioſiſſima.

Th. XXIX.

An vero in valle Jericho ſuperbientes & pretioſiſſimæ Roſæ, habeant 150. folia, ut non nemo aſſerit, merito dubitatur.

Th. XXX.

Roſam de Jericho dictam non divinitus & miraculoſe in Vigilia Nativitatis Chriſti Redemptoris noſtri, aut inſtante partu, in aqua aperiri, probavit *Petrus Bellonius*, facto periculo declarans, illam quolibet tempore ramos expli-

explicare, & formam globoſam amittere, ſi radix vel potius tota arida planta in aqua mergatur.

Th. XXXI.

Iterum iterumque facto periculo, Viri Rei Herbariæ ſtudioſi plures, idem quod *Bellonius* & nos obſervavimus, Phænomenon obſervarunt, & poteſt idem quovis tempore curioſorum oculis ſubjici.

Th. XXXII.

Fruſtra unus & alter, ut effectus mirabilis in vigilia Nativitatis Chriſti ſeqvatur, poſtulant Aquam benedictam ſeu luſtralem; cum & in vigilia Nativitatis Chriſti, & quolibet alio tempore, in quavis aqua, puteali, fontana, pluviali &c. etiam ſeſe expandat & explicet ante globoſa Planta.

Th. XXXIII.

Vera cauſa, quare conglobati & cancellatim quaſi impliciti ramuli, ſtrigoſi & aridi ſeſe explicent, eſt, quia bibula eſt valde ſubſtantia lignoſæ plantæ, facileque per poros in ramos admittitur humor, quo turgidi tenduntur atque ita expanduntur, majusque ſpatium requirunt: quod quodammodo illuſtrari poteſt, exemplo Turundarum ex ſpongia arte compreſſa, aut radice Gentianæ in vulneribus & fiſtulis, necnon Piſi in Fonticulo.

Th. XXXIV.

Quare autem in noſtra Planta, quando viriditatem

amittit & areſcit, nec non, quando arida, aquæ commiſſa radice, denuo expanſa fuit, extra aquam paulo poſt omnes ramuli introrſum incurrentur, cauſa non eſt ſiccitas ſola, ſed ſupplementum cauſæ videtur petendum, ex ſingulari lignoſæ ſubſtantiæ textura, quam acies oculi humani non aſſequitur.

Th. XXXV.

Roſam Hierichunticam in Natali Chriſti florere, qui ſcripſit, non potuit illud probare, nec alius poſt illum.

Th. XXXVI.

Molliori interpretatione opus habent verba *Jacobi Cornuti* Doctoris Medici Pariſienſis, quando ſcripſit *Roſæ Hierichunteæ, trigeſimo poſtquam eruta eſt anno, ſi radicem aquæ madefactas, quæ conglebatis erat in ſeſe ramulis, ſtrigoſis, aridis & mortuis, hujus illico brachia reviviſcunt, floſculique contracti extenduntur, expanduntur que, ſtupendo quodam Naturæ miraculo:* cum neque vitæ neque viritidatis ulla ſe manifeſtent in ea indicia, & capſulæ ſeminales locum floſculorum occuparint.

Th. XXXVII.

Quando quibusdam in locis obſtretrices in difficili partu, morâ periculum minitante, ex apparatu [ſuo] Roſam de Jericho promunt & ſpectante Parturiente radicem aquæ committunt, ramulisque lignoſis contractis & conglobatis aridisque paulo poſt ſe expandentibus, inter ſpem & metum tum Parturientis tum adſtantium

Ma-

Matronarum, fidem faciunt, ſicut Roſa de Jericho ante oculos & in conſpectu illarum, ſe expandit, ita modo apertum eſſe internum matricis oſculum, propterea dolorum finem & felicem jamjam partum imminere, dulcem illis narrant fabulam.

Th. XXXVIII.

Ambiguitatis plenum eſt pronunciatum Dn. *Th. Bartholini*, quod legitur in Actis Hafnienſibus, *obſtetricum obſervatio ſi quicquam veri habet, humorem puerperii transplantari.*

Th. XXXIX.

Quod Roſa de Jericho ab Obſtetrice in gratiam parturientis Aquæ commiſſa, ramos illa expandente, Femina ſtatim pariat ſine periculo, Partum dubium illa componat & anguſtias illius fœtu propero compenſare valeat valde utilis puerperis, facto periculo falſum deprehenditur.

Th. XL.

Imo etiam non facto periculo Medicus in Naturæ & Artis operibus verſatus, certus eſt has & ſimiles locutiones eſſe hyperbolicas.

Th. XLI.

Obſtetricum noſtrarum Majores videntur dedidiciſſe decantatum illud, ad erigendas per Roſæ Hierichunticæ phænomena, inter ſpem & metum doloresqve languen-

guentes parturientes excogitatum inſtitutum, quia de illo altum apud iſtas ſilentium.

Th. XLII.

Majorem tamen olim illius fuiſſe gloriam, etiam apud noſtrates, inde colligimus, quia in Nobilium Familiarum non paucis, ejusmodi Roſæ dictæ de Jericho inter pretioſa aſſervantur, oſtentantur, ante ſeculum & quod excurrit, à majoribus etiam aſſervatæ & oſtentatæ, dubia ſemper manente narratione virtutis in puerperio.